

Jecza Peter

DIALECTICA CUBULUI

Interesanta provocare pentru sculptor: sa dai forma materiala imaterialului". Cuvintele acestea, formulate de Peter Jetza in legatura cu transcenderea realului in viziunea lui Dante (o astfel de tensiune l-a facut sa asculte chemarea manifestarii "Dantesca" din Ravenna), apar in unui artist interesat dintodeauna de esențializarea formei, dar care, la inceputul anilor 70, era explicit interesat de funcționarea abstractiunii.

Optiunea pentru noul sistem formal depaseste simpla stilizare, inteleasa ca un efort ordonator al detaliilor constructiei figurative, pentru a patrunde in arealul geometriei, care ofera suficiente elemente de limbaj plastic, in absenta oricarei trimiteri mimetice. Intaia semnificatie a adoptarii unui astfel de discurs care evita orice aluzie la concret este, in epoca, negarea modalitatilor descriptive de integrare a realitatii vizibile. Sensul profund al unei astfel de poetici tine insa de optiunea fundamentala a sculptorului, care este fascinat de incarcatura grava a imaterialitatii pe care spera s-o obtina de la structurile materiale. Eliberata de sarcini reprezentationale, forma isi precizeaza conditia plastica, devenind datatoare de seama, in termenii sai proprii, asupra avatarurilor existentiale ale materiei si, in mod egal, ale artistului insusi.

Animat de energii ordonatoare, artistul recurge firesc la semnificatia vocabularului geometric, care dezvolta o directie abstracta, departe de realitatile incidentale, de jocul aleatoriu al actualitatii. Cubul, si tot ceea ce deriva din aceasta identitate, i se pare ca aduce in imagine expresia imediata a materialitatii, a celei de-a treia dimensiuni, deschizand totodata posibilitatea integrarii unor incarcaturi spirituale.

Renuntarea la reprezentarea mimetica nu inseamna si adoptarea unui limbaj pur geometric, a unor valori cu ecou in gandirea matematica. Materia care palpita indaratul acestor expresii geometrice, tensiunile launtrice "corecteaza" orice exces purist, in favoarea unei puternice amprente a personalitatii sale. El doreste sa imprime formelor caldura si lumina, cauta stralucirea materiei, dar polizarea este oprita in momentul in care orice insistenta ar stinge elanurile vitale ale formelor. Este punctul in care, cu o deplina concretete, formele se inscriu intr-un discurs plastic profund. Exercitiul formal si simbolic al cubului se plaseaza la fundamentul unei bogate si surprinzatoare constructii metafizice.

Constantin Prut